

rammes af en prolog og en epilóg, som rummer politisk-geografiske og geopolitiske overvejelser af traditionel art omkring begreber som befolkningspres, magtbalance, industrialisme og ekspansionisme. Bogen indeholder en mængde relevant information om Asiens politiske geografi. De politiske overvejelser og vurderinger kan man efter tilbøjelighed tilslutte sig eller læse hen over. *Steen Folke*

Theodore Shabad: China's Changing Map.

National and Regional Development, 1949-71. Methuen, London 1972. 2. rev. udgave. 370 s., 18 kort, 57 tabeller. 16×24 cm. £ 5.00.

Theodore Shabad, som er journalist ved New York Times, publicerede første udgave af bogen i 1956. En væsentlig del af den nye udgaves datamateriale refererer stadig til 50'erne. I 60'erne offentliggjorde Den kinesiske Folkerepublik bogstaveligt talt ikke statistisk oversigtsmateriale, og den voksende strøm af statistiske oplysninger, der er fremkommet det sidste par år, er kommet efter bogen blev skrevet. Men forfatteren har forsøgt at føre fremstillingen frem til ca. 1970 ved hjælp af de sporadiske informationer, der er offentliggjort i hele perioden, bl.a. gennem kinesisk radio, og ved hjælp af de talrige (hovedsagelig amerikanske) skøn over produktionens og befolkningens vækst.

Den første tredjedel af bogen er en generel fremstilling af Kinas fysiske geografi, politisk-administrative system og økonomiske udvikling. Denne del indeholder et væld af detailoplysninger, men giver kun ringe baggrund for at forstå den udvikling, der har fundet sted siden 1949.

Resten af bogen er en regional oversigt - provins efter provins - over administrative forhold, befolkningsforhold, ressourcer og produktion i hele Kina. Igen udmærker fremstillingen sig ved et væld af detaljer, men mangel på overblik eller sammenhæng.

Bogen minder på mange måder om de regionale oversigter, der er udarbejdet i CIA-regie. Ligesom i disse kan man i Shabad's bog finde mange relevante og en del irrelevante oplysninger. Men bogen er nok som helhed af større værdi for efterretningsfolk end for geografer. Seriest arbejdsde geografer kan med større udbytte læse Keith Buchanans »The Transformation of the Chinese Earth«. *Steen Folke*

Johs. Humlum: I Kina 1972. Flodkontrol, kunstvanding, landvinding, amter, folkekommuner og produktionsbrigader. Gyldendal 1974. 368 s., talr. illustrationer, 16 farveplancher samt kort. 18×26 cm. Kr. 184,00.

Humlum har i tidens løb tilført dansk geografisk litteratur mange store og nyttige værker, ja hans produktivitet er i virkeligheden enestående. For den, der idag vil vide noget om Kina, er denne nye bog af Humlum en sand guldgrube, men man må give forfatteren ret (som han siger i forordet): det er ikke en morsom eller letlæst bog, og det er tung kost, hvis man forsøger at læse den i et stræk, men det er jo heller ikke meningen. Når man som anmelder alligevel prøver det, opdager man først, at der er adskillige gentagelser, men så bliver man klar over, at den dybere mening med dette netop er, at man derved får en bedre forståelse af de enkelte afsnit, når man ikke læser hele bogen, men de afsnit, man ønsker besked om. Den der læser hele bogen har imidlertid den store tilfredsstillelse, at han har fået - tror jeg - et godt billede af hele Kina, thi som forfatteren selv udtrykker håb om: man ekstrapolerer ud fra de givne mikro-geografiske skitser. Faktisk er bogen et bevis for, at den moderne form for regionalgeografi med udgangspunkt i case-studies ikke blot er tilfældig, men giver nok så rigtigt et billede af store områder, som man får gennem den gammeldags regionalgeografi. Dette indebærer efter min opfattelse, at bogen med udbytte vil kunne bruges i geografiundervisningen, hvor man vil kunne begynde med en eller flere folkekommuner som case-study og derfra bygge en regions geografi op med speciale i, hvorledes vandressourcerne udnyttes. Bogens mange landbrugsgeografiske oplysninger bl.a. i form af statistik opfordrer så til en sådan arbejdsgang. En sammenligning med forholdene andetstede i Kina (og i visse tilfælde med hele verden og DK) lettes gennem de mange små marginalkort. I agerbrugstabellerne er også indeholdt oplysninger, der gør det muligt at konstatere arbejdsgangen i vedkommende folkekommune. Desværre har det ikke været muligt for Humlum overalt at få oplysninger om selve indtjeningen.

Der er mange forbausende ting i bogen. Der er ikke noget med, at kineserne gør det omvendte af, hvad vi gør, men meget om deres imponerende flid og energi,

f.eks. er der en folkekommune (Pang Pu) nær Shanghai, hvor dobbeltafgrøedeindeks er 4,2, hvilket betyder, at der høstes 4-5 gange årlig på samme mark. Ganske vist er afgrøderne her for en stor del grøntsager, men alligevel! De anvender spildevand fra fabrikkerne til vanding, men der oplyses ikke noget om dettes næringsværdi.

Det er meget imponerende, hvor mange oplysninger man i virkeligheden får om dette kæmperige, men naturligvis vil der være områder, hvor ens nysgerrighed ikke kan tilfredsstilles, f.eks. kunne jeg godt lide at vide, om der (s. 59) er særlige fordele ved at vande med vand fra de varme kilder i Paichuan.

Meget ros værdig er Humlums evne til at holde sig til kendsgerningerne, det sete, det erfarede. Kun i slutningen løber begejstringen af med ham (let forståeligt): »Mest af alt er jeg imponeret af kinesernes helt enestående effektive og hurtige beslutningsproces, når det gælder store, tekniske anlægsarbejder. Man taler så meget om, at u-landene stadig sakker agterud i forhold til i-landene. Så er Kina ikke et u-land, for Kina haler meget hurtigt ind på de ledende i-lande, og det skyldes først og fremmest evnen til at planlægge, træffe en definitiv afgørelse og derefter umiddelbart igangsætte og gennemføre arbejdet. Det er et land, der har planlægning - landsplanlægning og egnplanlægning - og det er et land, der kan omsætte planer i virkelighed, her og nu.«

Trods bogens megen tale om vand, er det en tør bog, men den er i højeste grad anbefalelsesværdig. *S. B. Böcher*

P. P. Courtenay: A Geography of Trade and Development in Malaya.

G. Bell & Sons, London 1972. 286 s., 28 fig., 52 tabeller. 14×22 cm. £ 3.00.

Den britisk/australske geograf P. P. Courtenay har opholdt sig i Malaya i flere omgange, senest i 1968. Hans bog gør rede for den centrale rolle, udenrigshandelen har spillet i forbindelse med Malaya's økonomiske udvikling. Dispositionen er i hovedsagen historisk anlagt: situationen i den præ-koloniale fase - udviklingen i kolonitiden - udviklingsbestræbelserne efter den politiske selvstændighed. Plantage- og minedrift og den dermed sammenhængende eksportorienterede økonomi er karakteristisk for koloni-

tiden. Siden den politiske selvstændighed i 1957 har regeringen søgt at fremme industrialisering og udvikle en mere diversificeret økonomi. Et stort kapitel handler om byernes udvikling og funktioner i Malaya (inkl. Singapore).

Courtenay er kritisk over for den ricardianske tese om, at en international arbejdsdeling baseret på »komparative fordele« er til velsignelse for alle. Han ser bestræbelserne på diversifikation af produktionen som forsøg på at rette op på skævhederne i en ensidigt eksportorienteret økonomi. Det alternativ han foreslår sig (pp. 36-38) er imidlertid kun en variant af den allerede etablerede og cenerede arbejdsdeling mellem i- og u-lande, som tildeler u-landene en større del af den arbejdsintensive, lidet avancerede industri (f.eks. tekstilindustri). En udvikling i denne retning er i gang i Malaysia og andre u-lande, men der er ingen grund til at tro, at det vil ændre noget ved de grundlæggende skævheder.

Steen Folke

H. Brookfield (ed.): The Pacific in Transition.

Geographical Perspectives on Adaption and Change. Edward Arnold, London 1973. 332 s., talr. ill. og fotos. 15,5×23 cm. £ 6.00.

»The Pacific in Transition« er en interessant bog af flere grunde: den er en slags exposé over Brookfield-skolens idégrundlag, arbejdsmetoder og -emner. Derudover er selve dens emne spændende: hvordan sker udviklingen i Oceanien, der jo er unik, ved at dets landmasser er splittet op i et vældigt antal småøer. Brookfield har haft held til at samle en flok geografer om sig, der ikke blot har været initiativrige og nyvurderende, men de har været holdt sammen af en slags fælles idé. Den har beskæftiget sig meget med »tilpasning« og er måske derfor endt (foreløbig) i en slags humanøko-logisk retning. Man fristes til at tro, at selve området inspirerer til det – måske fordi de mange øer er så forskellige m.h.t. naturforhold, at de kan sammenlignes med en laboratorieopstilling.

De økologiske ideer er ved at undergå en betydelig modning, måske takket være den »kvantitative revolution«, som på sin vis er en forudsætning for, at »humanøko-logi« bliver andet end løs snak. Bidragyderne til Brookfield's bog (bedst kendt

er vel nok Waddell, Maude og Clarke) tegner et opmuntrende billede af de opnåede resultater og af fremtidige mål.

Bogen er vel værd at læse – også fordi den giver nogle charmerende glimt af de problemer, Stillehavsverdenen frembyder i udviklingsmæssig henseende.

Sofus Christiansen

J. R. Anderson: A Geography of Agriculture in the United States' Southeast.

(Geography of World Agriculture, 2). Akadémiai Kiadó, Budapest 1973. 136 s., 28 fig. 17×24 cm. \$ 6.60.

I forbindelse med den Internationale Geografiske Union's Commission on Agricultural Typology har den ungarske nationalkomité begyndt udsendelsen af en serie monografier, hvis første bind var Kostrowicki & Szczesny: Polish Agriculture. Det nu udsendte bind 2 skildrer ændringerne og dynamikken i det sydøstlige U.S.A.'s landbrug fra slavetid til nutid, fra plantagesystem til moderne kapitalistisk landbrug. Ændringerne i arealbenyttelsen hermed beskrives, ligesom de enkelte afgrøder gennemgås, og herind i flettes nogle få case studies. Arbejdet munder ud i et forslag til landbrugstypologi for regionen, idet der er udarbejdet en række kort over vigtige landbrugsfaktorer, men uden den konklusion, man kunne forvente i form af en landbrugsregionalisering.

Viggo Hansen

Melvin Albaum, with the collaboration of Shane Davies: Geography and Contemporary Issues: Studies of Relevant Problems.

John Wiley & Sons, New York m.fl. st. 1973. 590 s. ill. 17×23 cm. £ 5.50. (Paper £ 4.00).

I sit forord redegør udgiveren for bogens intentioner, idet han ønsker at fremholde den række af spørgsmål og problemer, som det amerikanske folk blev konfronteret med i 1960'erne: fattigdommens og minoriteternes problemer, truslen fra miljødelæggelsen, virkningerne af befolkningsvæksten, problemer i forbindelse med byerne og livet i disse, og endelig de chokbølger, der ramte det amerikanske folk som følge af vold og konflikter fra ungdommens side. Problemstillingen er nok på sin vis U.S.A.-amerikansk, og be-

handlingen koncentrerer sig da også udelukkende til U.S.A., men tiden har på den anden side vist, at det er et alvorligt og omend ikke globalt så dog alment for den vestlige verden. Det må regnes for de amerikanske geografers fortjeneste, at de har taget disse aktuelle problemer op til behandling og analyse, og udgiveren har megen ære af at have foretaget et omhyggeligt udvalg af forskningsresultater på de nævnte felter og samlet dem på et for geografer og andre samfundsinteresserede let tilgængeligt sted. Kredsen af bidragydere hører til de bedste navne inden for kulturgeografiens nyere retninger. Bogens 38 » kapitler « behandler lige så mange enkeltsider af den humane økologi, de fleste på kun en halv snes sider, og værket er derfor velegnet til en hurtig belysning af enkeltp problemer, mens fodnoter og litteraturhenvisninger sørger for muligheden for en videre fordybning i emnet. På en måde afhjælper Melvin Albaums bog et ofte følt savn af den side af den politiske geografi, der beskæftiger sig med konfliktsituationer inden for staten og samfundet.

Viggo Hansen

Hans Otzen: Probleme der Nahrungsmittelversorgung Südamerikas.

Dargestellt an ausgewählten Beispielen. (Kölner Forschungen zur Wirtschafts- und Sozialgeographie, Bd. XVIII). Franz Steiner Verlag, Wiesbaden 1973. 231 s., 62 tabeller, 3 kort. 16,5×24 cm. DM 18.00.

Bogen tager det skarpe modsætningsforhold mellem områder med overskudsproduktion af fødevarer og med underskud af samme op til en geografisk analyse. Ved eksempler fra Sydamerika, nemlig fra Bolivia, Venezuela og Argentina gennemgås levnedsmiddelproduktionen, behovet og eksportimport, endvidere de regionale afvigelser, som er knyttet til industri- og minedriftsområder eller til afsides beliggende regioner, hvor manglende transportmuligheder ofte er en af grundene til forkert fordeling. For hele verdensdelen gives i oversigtsform en interessant og dokumenteret inddeling i områder med sultende (dvs. i reglen underernæret eller fejler næret) befolkning på grund af enten 1) dårlige naturgivne produktionsmuligheder (f.eks. Altiplano og Nordøstbrasilien) eller 2) ikke udnyttede muligheder (Centralbrasilien, Venezuela, Chile) og områder med en tilstrækkelig